

MUNI
MED

Proces edukace - plánování, hodnocení

Natália Beharková

Ústav zdravotnických věd

Náležitosti Ed. plánu

Stanovení priorit v Ed. – sestavení pořadí ed. témat dle důležitosti

Stanovení učebních cílů v oblasti kognitivní, afektivní a psychomotorické

Počet předpokládaných lekcí vzhledem k ed. potřebě (1 lekce=1téma)

Zodpovědná/é osoba/y v jednotlivých lekcích

U jednotlivých lekcí vytýčení krátkodobých cílů

Stanovení vhodných edukačních metod

Stanovení obsahu v jednotlivých lekcích (osnova)

Harmonogram

Organizace a pomůcky

Způsob hodnocení výsledků v jednotlivých lekcích a na závěr edukačního procesu

Písemná forma plánu součást dokumentace P/K

- plán ed. upravovat dle individ. potřeb P/K, délka a čas jsou flexibilní
  - předem si promyslet a připravit pomůcky
    - vhodné prostředí a soukromí
  - spolupráce s P/K zvýší jeho motivaci

Realizace I.

- vychází z ed. plánu, kt. byl stanoven v projektové fázi, respektuje individualitu a specifické potřeby P/K

Edukační jednotka

- edukační setkání s P/K nebo rodinou
- možnosti časového rozvržení: pro P/K v nemocnici cca 10-20' (15')
v domácím prostředí cca 20-30'
skupinová edukace cca 45-90'
- vždy platí zohlednění individuality P/K, zdravotního a mentálního stavu)
- jedna edukační hodina - ne více než 4 důležité výsledky, kt. má P/K nebo rodina dosáhnout

Realizace I.

Fáze:

- příprava ZP
- příprava edukanta
- příprava prostředí, materiálního zabezpečení

Realizace – příprava ZP

- dlouhodobá z hlediska vytýčených dlouhodobých cílů Ed. u P/K,
- bezprostřední – příprava na konkrétní lekci

- způsob přípravy – ovlivněn charakterem konkrétní edukační lekci, formě edukace, materiálních didaktických prostředků, organizačních podmínkách zařízení
- písemné zpracování – téma, cíl, metoda, forma a obsah edukace, použití pomůcek a způsob hodnocení edukační lekce

Realizace – příprava edukanta

– P/K pozná důvod Ed. a edukační cíle

akutní fáze nemoci – bariéra Ed.

- poskytnutí nezbytných info, týkající se aktuální situace/problémů P/K
- při stabilizaci stavu – P/K vyčerpán předchozí akutní fází = čas, trpělivost, postupné předávání info.

chronické onemocnění – vleklé symptomy, střídající se fáze kompenzace/dekompenzace nemoci

- pocity strachu, obav, negativismus ...- častokrát neochota, snížená motivace k Ed., po stabilizaci stavu, přijetí nemoci (naučí se s nemocí žít) – ochota ke spolupráci
- střídání období pro dodržování doporučení

Realizace (Petlák, 2004)

Fáze:

- **Motivační** – vyvolat zájem
- **Expoziční** – seznámení s novým učivem prostřednictvím adekvátní organizační formy, metod, pomůcek a didakt. techniky
- **Fixační** – prvotní opakování a upevňování osvojených poznatků, postupů, návyků
- **Diagnostická** – prověření získaných poznatků ...
- **Aplikační** – cíl - edukant prakticky využívá to, co si v procesu Ed. osvojil

Realizace II.

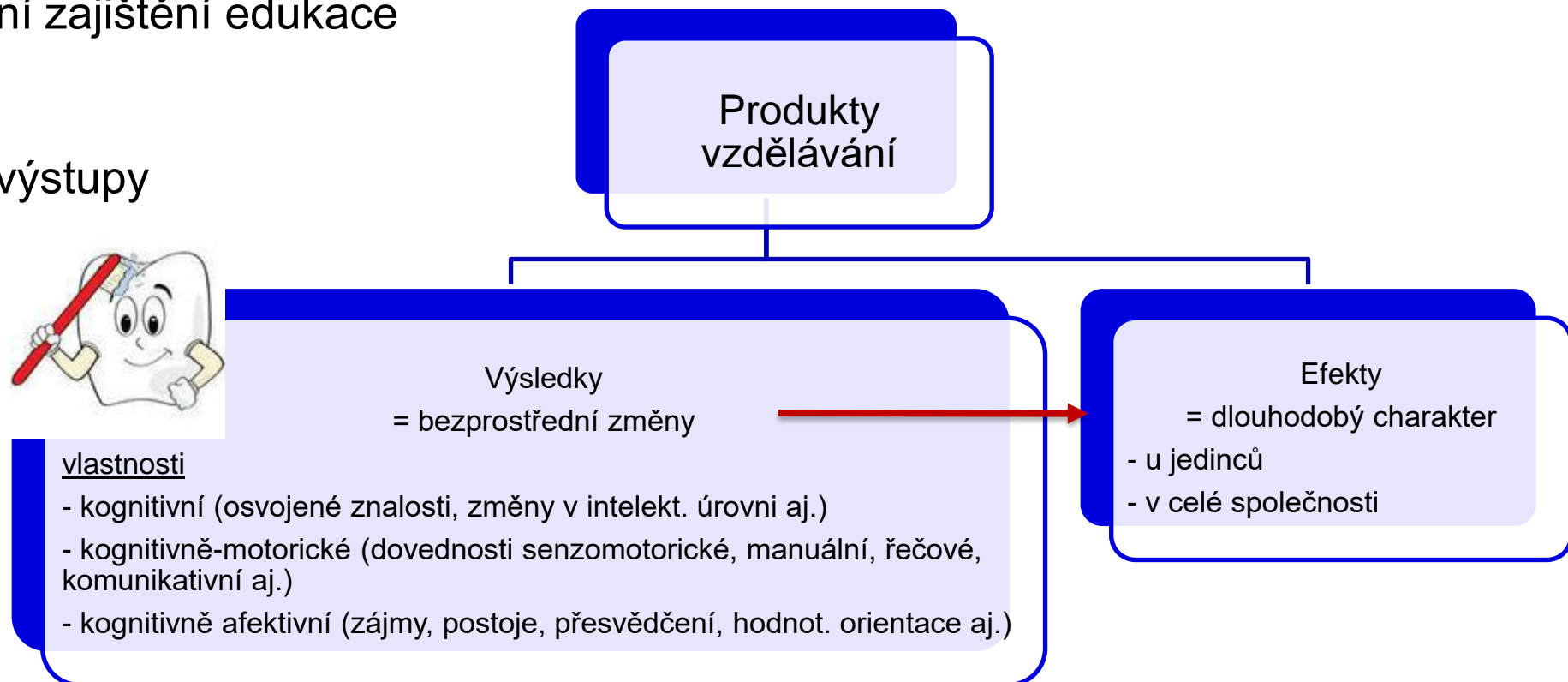
Struktura edukační lekce (Juřeníková, 2010, s. 54-55)

- seznámení s cílem Ed. a motivace k edukaci
- opakování dříve probraného tématu (např. rozhovor)
- seznámení s novým učivem
- opakování a procvičení nového učiva
- shrnutí podstatných bodů Ed. a případné samostatné zadání práce (nastudování letáku, brožury související s tématem)
- seznámení s tématem příští Ed.

Hodnocení Ed. procesu

- edukanta (co říká, řeč těla, reakce)
- ed. procesu
- organizační zajištění edukace
- edukační výstupy

Hodnocení Ed. procesu

Verbální (písemné, ústní)

Neverbální zejména u dětí (nálepky, razítka, smajlíky apod.)

z hlediska stanovených cílů – **krátkodobé, dlouhodobé**

formativní (průběžné)

individuální, bez komparace s dalšími edukanty

Cíl:

- ověření aktuálních znalostí, dovedností, pokroku edukanta
- detekce nedostatků/chyb/ slabých míst/aktivity v průběhu Ed. procesu
- zpětná vazba pro zúčastněné
- motivace pro dosažení vytýčených cílů

sumativní (závěrečné)

na závěr Ed. procesu, před propuštěním P/K

Odpověď na dotaz:

- *Co se edukant naučil?*
- *Má edukant požadované vědomosti, zručnosti, postoje, které jsem v cílech vytýčili?*

Hodnocení Ed. procesu

Výběr metody pro hodnocení závisí od typu učení:

- Kognitivní – kladení otázek (rozhovor, dotazník, test)
- Senzomotorické – pozorování edukanta při výkonu
- Afektivní – obtížnější hodnocení (např. posouzení odpovědí na cílené otázky, vyslechnutí názoru, cílené pozorování)
- Realizace zápisu o edukaci:
součástí je i hodnocení záznamů v dokumentaci (institucionální, domácí péče)
- Sebaevaluace edukátora (adekvátnost zvolené strategie, připravenost apod.)

Hodnocení Ed. procesu

Nejčastější důvody vedoucí k nedosažení cílů (Závodná, 2005)

- nevhodný odhad potřeb
- nereálně stanovené cíle
- nevhodná strategie učení
- nedostatečná motivace
- nepřiměřený časový plán
- množství informací / nedostatek informací
- neefektivní komunikace

Literatura:

- Bastable S., *Essential of patient Education*, Jones & Bartlett Learning, 2005, s. 502 ISBN-13: 978-0763748425
- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovateľskej praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80 ISBN 978-80-247-2171-2
- Magurová D., Majerníková Ľ. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovateľstve*, Martin: Osveta, 2009, s. 155 ISBN 978-80-8063-326-4
- Nemcová J., Hlinková E. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*, Martin. Osveta, 2010, s. 259 ISBN 978-80-8063-321-9
- Petlák, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645

Literatura:

- Průcha Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936 ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013 ISBN 978-80-262-0456-5.
- Raudenská J, Javůrková A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*, Praha: Grada, 2011, s. 304 ISBN 978-80-247-2223-8.
- Závodná V. *Pedagogika v ošetrovatel'stve*, Martin: Osveta, 2005, s. 117
ISBN 808063193X
- NANDA International *Ošetrovatelské diagnózy: definice a klasifikace 2015-2017*, 10. vydání Ed. Herdman, H et Kamitsuru, S, Praha: Grada, s. 439 ISBN 978-80-247-5412-3.